

gleed weer onmiddellijk een wrange gedachte daarover heen: tót hij weer een dieper-verborgen „waarheid” in zich zou vinden.... En zóó: afgeleid, afgestompt, en moe en mat, herinnerde hij zich, den brief van Soesterman nog niet te hebben gelezen . . . . Die schreef, dat Justine den afgelopen nacht was gestorven, kalm en gelukkig bij klare bewustzijn, haar oude pastoor, die haar ook had bediend, naast het bed. Pas twee dagen voor haar sterven had zij hem, Soesterman, het pakje voor Anthony gegeven en hem wel op het hart gedrukt, niet te vergeten, het na haar dood aangeteekend te verzenden. „Ik heb toen alle eeden, die ik kon bedenken, bij elkaar gezworen, dat ik eerder mijn eigen naam vergeten zou, en dat ik het zelf naar het postkantoor zou brengen. Maar ze zei, dat ik niet zoo verschrikkelijk hoefde te vloeken, en ze lachte om me zooals ze zoo dikwijls om me gelachen had. En hou je nou maar taai, jongen, want een mooier dood dan zij had bestaat er op de wereld niet, en zoolang men nog leeft, weet men niet, waar men nog doorheen moet. En met mijn is 't de laatste maanden ook bergaf gegaan, temp en de rest, affijn beroerd, maar de laatste drie weken ben ik weer netjes opgekikkerd en nou ben ik weer het heertje, maar zie je, ik weet mijn weetje, en nou ben je toch verdrietig, als ik het je nou vertel, heb ik gedacht, is dat maar een kleinigheidje, dat bij je groot verdriet komt, en daarom, als je nou, denk ik, zoo in het najaar zou hooren, dat je vriend Bram je afgepeigerd is, dan denk je maar, er bennen beteren gegaan, en dan heb je meteen een mooie grafrede gehouden, waar geen woord leugen in zat.” En dán, onder de handteekening, haastig gekrabbeld, een verward schrik-gevraag: „Je telegram is er! Hoe kan dat? Hoe wist je? Schrijf me.”

Over Willingdon's verder bestaan na Justine's dood — hij was toen ongeveer zeven en twintig jaar — valt weinig meer te berichten. Naarmate zijn innerlijk leven rijker werd, werden zijn betrekkingen tot de maatschappij en de menschen lossen, en eensdeels van slechts bespiegelenden, anderdeels van zuiver zakelijken aard. Dat alles vermag den novellist nauwelijks een aanknoopingspunt en slechts weinig aanlokkelijks meer te bieden. Maar het luttele, dat zich, in verháalsverband, tot mededeeling leent, zij hier nog aan toegevoegd . . . . Het waren slechts weinige jaren, welke van dezen fellen plukker van dagen en nachten, dezen verliefde op „geurig jaar, robijnen monden” een eenzame maakten, die, in zijn dieper bewustzijn, nauwelijks zelfs het verglijden van den tijd merkte. Want Justine's sterven had — in plaats van hem „stuur- en steunloos” te maken, zooals hij gevreesd had — het in hem altijd latent-aanwezig geweest zijnde vermogen tot het groote verwonderen heftig-actief doen worden. En dat ontluisterde, dag na dag, en al meer en meer, tot ál grooter schamelheid, Natuur en Wereld voor zijn begrijpende oogen. En naarmate de macht van zijn aanschouwen sterker werd, was het alsof het verweer zijner geweldige Tegenstandsters verzwakte.